

Erfgoed in de lucht

Op bezoek bij de Koninklijke Luchtmacht Historische Vlucht

Vickers Super Marine Spitfire MK-IX, (322 Sqn) [foto: Koninklijke Luchtmacht Historische Vlucht].

Op Vliegbasis Gilze-Rijen werken vrijwilligers met veel zorg aan de restauratie, het onderhoud en, indien mogelijk, het luchtwaardig maken en houden van historische vliegtuigen. Deze worden tot op de dag van vandaag ingezet voor allerlei doeleinden, zoals herdenkingen, vliegshows en filmopnames.

tekst **LUCAS VAN DER HOEVEN**

Bij de reparatiehal van de Koninklijke Luchtmacht Historische Vlucht (KLuHV), gesitueerd op Vliegbasis Gilze-Rijen, staat een monument ter nagedachtenis aan de bemanning van een Lancaster die door de Duitse luchtafweer uit de lucht werd geschoten. Het vliegtuig nam in 1943 deel aan de beroemde 'Dambuster Raid' door het 617e eskader van de Royal Air Force (RAF), waarbij twee grote stuwdammen in het Ruhrgebied op spectaculaire wijze werden gebombardeerd. Het monument herinnert ons niet alleen aan de militairen die hun leven gaven, maar ook aan de zin van het behoud van historische militaire vliegtuigen, die zo verbonden zijn met de loop van onze geschiedenis.

Restauratie

De KLuHV is een samenwerkingsverband van verschillende organisaties, opgericht door enkele voormalige jachtvliegers van de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Marine. Hieruit ontstond in 1969 Stichting Vliegspor Gilze-Rijen, met als doel het starten van een voortgezette opleiding voor sportvliegers. De toenmalige commandant van de vliegbasis gaf toestemming voor de bouw van een eigen hangar. Daarin restaureerden vrijwilligers een Harvard en een Piper Super Club. Sinds 1976 beschikt de KLuHV over enige propellervliegtuigen die ooit in gebruik waren bij de Koninklijke Luchtmacht, waaronder een exemplaar dat Prins Bernhard na de

Tweede Wereldoorlog van generaal Eisenhower cadeau kreeg. In de daaropvolgende jaren werden er nog meerdere historische vliegtuigen aangekocht.

Mitchell B-25

In Nederland is de B-25 Mitchell te zien in het Oorlogsmuseum Overloon en in het Nationaal Militair Museum te Soest. Het enige luchtwaardige toestel staat op Vliegbasis Gilze-Rijen. Het is een middelzware bommenwerper uit de Tweede Wereldoorlog, die een lading van een ton over ruim 3.000 kilometer moest kunnen vervoeren. Het vliegtuig werd geproduceerd door fabrikanten Martin, Douglas, Stearman en North American; de beide motoren kwamen van Pratt & Whitney. Het prototype vloog in 1940 en in totaal zijn er 9.889 exemplaren vervaardigd.

‘De B-25 Mitchell deed ook dienst tijdens de Watersnoodramp van 1953’

De Nederlandse overheid kocht deze bommenwerpers als eerste aan. De toestellen werden bij de Militaire Luchtvaart van het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger (ML-KNIL) gestationeerd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vloog ook het 320 Dutch Squadron van de Royal Air Force met deze vliegtuigen. Tussen 1945 en 1949 werden de Mitchells ingezet bij militaire operaties in voormalig Nederlands-Indië, waarna de meeste ervan werden overgedragen aan de Indonesische Luchtmacht. In Nederland bleef de

Mitchell nog tot 1954 in gebruik bij de Marine Luchtvaartdienst. Het vliegtuig deed ook dienst tijdens de Watersnoodramp van februari 1953.

Spitfire en Duke of Brabant

In juni 1943 werd in Engeland een Nederlands jachteskader opgericht: het 322 Dutch Squadron van de RAF. Het werd uitgerust met de Supermarine Spitfire. Dit eskader werd met succes ingezet tegen V1-wapens, onbemande straalvliegtuigen met explosieve lading die door de Luftwaffe werden ingezet als vliegende bommen. Tijdens de invasie van Normandië in 1944 voerde het aanvalsmisssies uit boven Frankrijk en België. Eind 1982 namen enkele vliegers in Leeuwarden het initiatief om bij het vijftigste jubileum van het Squadron een originele Spitfire te presenteren. Na een lange zoektocht bleek de Royal Air Force nog over restanten van de MK732 te beschikken. In 1983 mochten deze worden opgehaald, waarna ze in een depot van Luchtvaartmuseum Aviodrome werden ondergebracht. Na een elf jaar durende restauratie lukte het om de Spitfire luchtwaardig te maken. In 1998 is deze club samengegaan met de KLuHV.

Een Lancaster vertrekt tijdens de open dag op Vliegbasis Gilze-Rijen in 2014 [foto: Wikimedia Commons].

North American B-25N Mitchell [foto: Koninklijke Luchtmacht Historische Vlucht, Johan Lemmers].

Tekening van de Lancasters die in 1943 de stuwdammen in het Ruhrgebied aanvielen tijdens *Operation Chastise*, ook bekend als de 'Dambuster Raid' [foto: Wikimedia Commons].

Piloot Guy Gibson (in de deur van het vliegtuig) en zijn bemanning staan klaar om met hun Lancaster de aanval op de stuwdammen in het Ruhrgebied uit te voeren in 1943 [foto: Wikimedia Commons].

In 1988 werd de Duke of Brabant Air Force opgericht om historische militaire en civiele vliegtuigen luchtwaardig te houden. Deze stichting was eigenaar van een B-25 Mitchell en exploiteerde nog enige andere historische kisten van particuliere eigenaars. De B-25 Mitchell vloog vanaf 1988 tot 2004 vanaf Eindhoven Airport. In 2004 ging de Duke of Brabant Air Force op in de KLuHV. Sindsdien is dit imponerende toestel onderdeel van de vloot van de KLuHV en is het gestationeerd op Vliegbasis Gilze-Rijen.

Kosten en baten

De KLuHV verhuurt haar toestellen voor films en documentaires zoals *Soldaat van Oranje* (1977), *A Bridge Too Far* (1977), *De Aanslag* (1986) en de musical *Joe* (1997). Dankzij het onbetaalde werk van vele

vrijwilligers wegen de baten van de verhuur en de sponsorinkomsten op tegen de grote materiële uitgaven die nodig zijn om de vliegtuigen te onderhouden. Zo moest recentelijk maar liefst 40.000 euro worden uitgegeven voor de aanschaf van een speciale houten propeller voor de Spitfire.

In de afgelopen decennia is de KLuHV uitgegroeid tot een toonaangevend museum met een unieke collectie historische militaire vliegtuigen. Dankzij hun commerciële activiteiten, sponsoring en herdenkingsvluchten kan de KLuHV zichzelf kostendekkend financieren. Het behoud van deze historische vliegtuigen vormt bovenal ook een eerbetoon aan alle veteranen die zich, met gevaar voor eigen leven, hebben ingezet ter verdediging van onze vrijheid.

Over de auteur:

LUCAS VAN DER HOEVEN is freelance journalist en correspondent van *Erfgood Magazine*.